

N:o 41.

Af herr **Björnstjerna**, om medgifvande, att från det nya riksdags-
huset må uteslutas riksgäldskontorets och justitieombuds-
mansexpeditionens lokaler.

Äfven hos dem, som deltagit i beslutet om riksdagshusets och riksbankens uppförande å Helgeandsholmen och hvilka fortfarande önska se detta beslut förverkligadt, måste det väcka oro att erfara de allt större proportioner, hvartill ifrågavarande byggnader enligt de uppgjorda ritningarne vuxit och det deraf inom vidsträckta kretsar framkallade klander mot hela förslaget. I det år 1874 prisbelönta förslag, som afsåg en byggnad för Riksdagen och riksgäldskontoret på Helgeandsholmen, upptogs grundytan till 50,205 kvadratfot.

Såsom behöfzig grundplan för riksdagshuset på riksarkivets och riksgäldskontorets tomter beräknade 1879 års komité 35,882 kvadratfot; år 1881, då tre särskilda förslag framlades till riksdagshusets uppförande på olika platser å Riddarholmen, beräknades den behöfziga tomtytan till 48,000 kvadratfot; 1884 års komité, som uppgjorde förslag till riksdagshus, inbegripande riksgäldskontor och justitieombudsmansexpedition, såväl å Helgeandsholmen som på flere andra platser, beräknade tomtarealen öfver allt till 57,000 kvadratfot, men efter de nu föreliggande ritningar, som bära påskrift: »enligt af fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret den 5 november 1894 fastställt förslag» påräknas dertill, äfven efter senaste nedprutning, 65,000 kvadratfot.

På förfrågan af 1884 års komité uppgåfvo fullmäktige i riksbanken den behöfziga grundytan för ett nytt riksbankshus till 10,000 kvadratfot, hvartill komitén lade 50 procent för murar och gårdar, så att 15,000 kvadratfot beräknades till tomt för banken. Enligt nu framlagda förslag upptager den mer än 30,000 kvadratfot.

Allt detta — hvilket icke kunnat förutses vid beslutets fattande inom Riksdagen, lika litet som af motionärerna i ämnet eller reservanterne i 1884 års komité, då de tillstyrkte uppförande af blott *ett* hus på holmen, gemensamt för Riksdag och bank, anseende Drottninggatans förlängning i rak linie öfver till Mynttorget vara fullkomligt obehöflig — har onekligen i hög grad förändrat förslaget karakter och gifvit stöd åt motståndarnes klander.

Uppenbart måste vara, att om dessa byggnader förläggas så nära slottet, böra de ej erhålla dimensioner af så kolossal beskaffenhet, att slottets imponerande utseende derigenom komme att skadas. Men detta befarar jag måste blifva händelsen, så framt riksdagshuset uppföres oförändradt efter de för öfrigt mycket vackra ritningar, som nu äro i fråga. I främsta rummet gäller detta den ofantliga kupolen, hvilken ensam för sig med kronan och figuren på toppen är mer än 100 fot hög och högre än den högsta delen af sjelfva riksdagshusets fasad åt Norrbro. — Förlades riksdagshuset på en helt och hållet fri plats utan närliggande byggnader, skulle den måhända taga sig väl ut, om än starkt måste ifrågasättas, huruvida konungakronan är en lämplig symbol på ett riksdagshus, men här synes hela denna öfverbyggnad liksom den stora kolonnaden vara tillkomna i särskild afsigt att täfla med och öfverglänsa det kongl. slottet, hvars högsta taklist kupolpartiet öfver skjuter med ej mindre än 71 fot.

Borttages denna kupol, hvilken måste uppenbart verka skymmande och nedtryckande på slottet, får byggnaden i mångas tanke ett ädlare och mindre pråligt utseende, hvarjemte kostnaden minskas med omkring 200,000 kronor, som kunna bättre användas för andra ändamål.

Att påyrka ett Riksdagens beslut i denna rigtning, vore likväl ej på sin plats, då frågan med fullt förtroende lärer böra öfverlemnas till herrar fullmäktiges goda smak, men ett snart tillkännagifvande, att kupolen och, om möjligt äfven den i vårt land med dess snö och mörka vinterdagar föga lämpliga kolonnaden, blifvit utdömda, skulle sannolikt väsentligt bidraga till deras lugnande, som nu motarbete riksdagshusets förläggande till Helgeandsholmen och hvilkas motstånd måhända än mer ökats genom de nya förslag, Riksdagens ledamöter nyligen inbjudits taga i betraktande, hvare denna kupol, i svartkonstritning, får ett så afskräckande utseende.

Kunde riksdagshusets massa i någon mån minskas, särskildt hvad beträffar byggnadens höjd i närheten af slottet, skulle utan tvifvel en gynsam verkan derigenom åstadkommas. En utväg dertill synes äfven utan allt för stor svårighet kunna ernås.

I full öfverensstämmelse med Riksdagens beslut år 1888 har utrymme afsetts för riksgäldskontoret och justitieombudsmansexpeditionen i det nya riksdagshuset, hvilka lokaler å de föreliggande ritningarne upptaga en ganska betydlig del af bottenvåningen. Någon nödvändighet föreligger dock ej att öfverflytta dessa verk till riksdagshuset, och om genom deras uteslutande samt inskränkning i vissa andra, mindre behöfliga eller allt för stort tilltagna lokaler, en minskning i byggnadens höjd på södra och norra sidorna kunde ernås, vore dermed sannolikt ganska mycket vunnet äfven till förekommande af ett affall bland dem, som hittills fasthållit vid Helgeandsholmsförslaget.

Om det monumentala intrycket af riksdagsbyggnaden något förringas, betyder detta föga, blott densamma ej verkar menligt på slottets utseende.

Utan att på något sätt vilja inskränka den beslutanderätt, Riksdagen uppdragit åt fullmäktige, men för att lemna dem full handlingsfrihet vid utförandet af sitt svåra värf, får jag vördsamt föreslå,

att så framt en minskning af det beslutade riksdagshusets höjd eller massa kan derigenom lämpligen åstadkommas och faran så medelst aflägsnas för byggnadens menliga inverkan på det närbelägna kongl. slottets utseende, bemyndigas fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, utan hinder af Riksdagens tidigare i ämnet fattade beslut, att från det blifvande riksdagshuset utesluta riksgäldskontorets och justitieombudsmansexpeditionens lokaler.

Stockholm den 26 januari 1895.

O. M. Björnstjerna.